

جمهوری اسلامی ایران  
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی  
شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

**برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (PhD)  
رشته اخلاق پزشکی**

(مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و نحوه ارزشیابی)



مصوب سی و هفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۳۸۷/۵/۶

بسمه تعالی

## برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (PhD) رشته اخلاق پزشکی

رشته: اخلاق پزشکی

دوره: دکتری تخصصی (PhD)

شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در سی و هفتمین جلسه مورخ ۸۷/۵/۶ برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (PhD) رشته اخلاق پزشکی را در چهار فصل (مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و ارزشیابی برنامه) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر می دارد:

۱- برنامه آموزشی دکتری تخصصی (PhD) رشته اخلاق پزشکی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

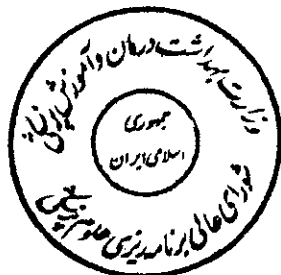
الف- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می شوند.

ب- موسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشند.

ج- مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

۲- از تاریخ ۸۷/۵/۶ کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات در زمینه دکتری تخصصی (PhD) رشته اخلاق پزشکی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

۳- مشخصات کلی، برنامه درسی، سرفصل دروس و ارزشیابی برنامه دوره دکتری تخصصی (PhD) رشته اخلاق پزشکی در چهار فصل جهت اجرا ابلاغ می شود.



رأی صادره در سی و هفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۸۷/۵/۶ در مورد

### برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (PhD) رشته اخلاق پزشکی

۱- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (PhD) رشته اخلاق پزشکی با اکثریت آراء به تصویب رسید.

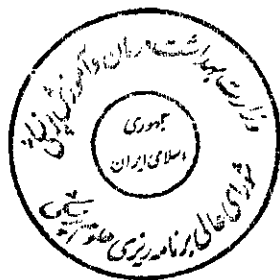
۲- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (PhD) رشته اخلاق پزشکی از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

مورد تأیید است

دکتر سیدامیر محسن ضیائی  
دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

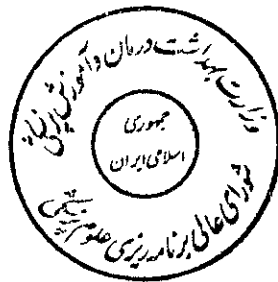
رأی صادره در سی و هفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۸۷/۵/۶ در مورد  
برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (PhD) رشته اخلاق پزشکی صحیح است و به مورد اجرا  
گذاشته شود.

دکتر کامران باقری لنگرانی  
وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی  
و رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی



## فصل اول

# مشخصات کلی برنامه آموزشی دوره‌ی دکتری تخصصی (Ph.D.) اخلاق پزشکی



نام و تعریف رشته:

Ph.D. IN MEDICAL ETHICS

دکتری تخصصی (Ph.D.) اخلاق پزشکی

دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته اخلاق پزشکی دوره ای است که طی آن دانشجویان با تنظیم رفتار و تدوین اصول حاکم بر رفتار شغلی حرف علوم پزشکی آشنا می‌شوند. اخلاق پزشکی دارای دو جنبه نظری و عملی است که در بعد نظری به تبیین مبانی و مفاهیم زیربنایی این علم، تشریح نظریه‌های اخلاقی موجود و ارتباط آن با فرهنگ‌ها، مذاهب و آداب و رسوم جوامع مختلف پرداخته و در بعد عملی با تکیه بر مبانی نظری، مسایل، مشکلات و مباحث مطرح اخلاقی را در حیطه طب و مراقبت‌های بهداشتی مورد بحث قرار می‌دهد و چارچوبی کاربردی برای تصمیم‌گیری اخلاقی می‌دهد.

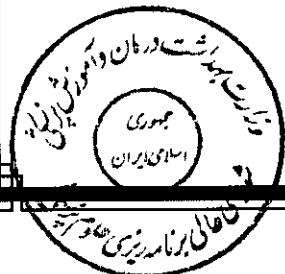
تاریخچه:

سابقه اخلاق پزشکی به قدمت خود پزشکی است. چنانکه در ادبیات پزشکی ایران باستان و تمدن‌های بین‌النهرین، یونانی، هندی، مسیحی و اسلامی نمونه‌های زیادی از اصول اخلاقی و سوگندنامه‌های پزشکی وجود دارد. تاریخ اخلاق پزشکی را می‌توان در دوران باستان، میانی و مدرن بررسی نمود. از قدیمی‌ترین متون به‌جای مانده از دوران باستان قانون حمورابی (۱۷۵۰ ق.م.) است. بر روی لوح یادبودی در معبد اسکولاپیوس به پزشکان توصیه شده است که «مثل خدا باشند و با هم خواه بردگان و فقرا و خواه ثروتمندان و اشراف باید مثل یک برادر و عادلانه رفتار کنند.»

مشهورترین سوگندنامه مغرب زمین «سوگندنامه بقراط» است که به قرن هفتم پیش از میلاد بر می‌گردد که در آن به مواردی چون احترام به استاد، خودداری از کمک به سقط جنین و قتل ترحمی اشاره شده است.

در دوره میانی در مغرب زمین اصول اخلاقی مورد اقبال مسیحیت قرار گرفت و در سوگندنامه بقراط بر اساس آیین مسیحیت تغییراتی اعمال گردید. از جمله این‌که به جای خدایان یونان به «خداوند و عیسی مسیح» قسم می‌خوردند. توماس اکوئیناس در قرن سیزدهم عدم درمان بیمار را به‌طور رایگان در مواردی که با خطر مرگ روبه‌رو است گناه دانسته و ناواروس در قرن شانزدهم اتانازی را حتی با انگیزه ترحم، گناه می‌داند.

در جهان اسلام توجه ویژه‌ای به پزشکی و اخلاق پزشکی شده است. چنانچه پزشکی را واجب کفایی دانسته و وثاقت و تدبیر را از صفات ضروری پزشک می‌داند. در متون معتبر پزشکی که از دوران شکوفایی علوم در تمدن اسلامی یعنی از اواخر قرن دوم هجری به بعد تألیف و تدوین شده است فصولی درباره اخلاق پزشکی و ویژگی‌های طیب وجود دارد. آثار به جای مانده از مفاخر پزشکی ایران از جمله رازی، ابن سینا و جرجانی حاوی مضامین برجسته‌ای از اخلاق پزشکی است. رازی (۲۵۱-۳۱۳ هـ.ق) در کتاب‌های متعدد خود از جمله المرشد، طب روحانی و محنه الطیب، مهم‌ترین وظیفه پزشک را در درمان بیمار پس از شناخت بیماری، خوش زبانی با بیمار و همراهی با وی و رسیدگی به احوال او می‌داند. علی بن طبری (۱۶۴-۲۴۷ هـ.ق) که از اطباء نامدار مسلمان و استاد رازی بود، کتابی تحت عنوان «فردوس الحکمه» در ۷ جلد دارد که جلد اول آن به طرح تأملات فلسفی و مقولات اخلاقی در طب اختصاص دارد. اصول اخلاقی پزشکی پزشک مشهور مسلمان «علی بن مجوسی اهوازی» موسوم به «پندنامه اهوازی» در «کامل الصناعات الطیبیه» دیگر آثار اخلاقی پزشکی در فرهنگ اسلامی است. از جمله آثار ارزشمند و دارای مضامین بلند اخلاق پزشکی خلاصه الحکمه عقیلی شیرازی طیب دانشمند قرن دوازدهم هجری می‌باشد.



اخلاق پزشکی به عنوان یک رشته علمی و آکادمیک در نیم قرن اخیر ظهور کرده است. از مهم‌ترین انگیزه‌ها در توسعه این رشته پیشرفت فن‌آوری‌ها بود. از جمله معضل محدودیت دستگاه‌های دیالیز در برابر تعداد بیماران نیازمند که به لحاظ تصمیم‌گیری اخلاقی تیم درمانگر از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بود. نحوه تصمیم‌گیری در برابر بیماران ترمینال، ناهنجاری‌های جنین‌ها و پیوند اعضا از موضوعات دیگر این حوزه بود. ملاحظات متعدد اخلاقی در پژوهش‌های پزشکی باعث ایجاد کمیسیون‌ها و ارائه بیانیه‌های متعددی در این زمینه گردید.

اخلاق پزشکی از همان ابتدا یک کار میان رشته‌ای بود و دیری نپایید که به واسطه وسعت علوم درگیر در آن عنوان اخلاق زیستی به عنوان علمی فراتر از مرزهای علوم پزشکی برای آن انتخاب شد.



### ۳. ارزش‌ها و باورها (Values):

- ۳-۱) کرامت و جایگاه والای انسان در بینش متعالی الهی و اسلامی
- ۳-۲) عنایت ویژه به تفاوت‌های ماهوی و اساسی مبانی فلسفی و ارزشی جامعه اسلامی ما با جوامع غیر الهی و عدم امکان الگو برداری کامل از معارف و علوم اخلاقی آنان (آن‌چنانکه در سایر تخصص‌های علوم پزشکی که موضوع آن جسم انسان است تا حدود زیادی امکان‌پذیر است).
- ۳-۳) پیشینه و سرمایه‌های غنی فرهنگی و علمی جهان اسلام در زمینه مبانی فلسفی و اخلاقی و امکان بهره‌گیری موثر از آن به منظور ارائه نگرش متعالی اسلامی و شیعی به جهان علم در ارتباط با معضلات و موضوعات مورد بحث در زمینه اخلاق پزشکی
- ۳-۴) لزوم لحاظ کردن باورها و ارزش‌های فرهنگی و مذهبی در نحوه برخورد و ارائه خدمات به گیرندگان خدمات بهداشتی درمانی
- ۳-۵) گسترش فزاینده علم پزشکی و مواجهه آن با معضلات و ملاحظات اخلاقی گوناگون
- ۳-۶) تأثیر شگرف توجه به این مبانی در ارتقای کیفیت ارائه خدمات و نهایتاً ارتقای سطح سلامت در جامعه
- ۳-۷) لزوم رعایت عدالت اجتماعی در ارائه کلیه خدمات میان اقشار جامعه به بهترین نحو
- ۳-۸) حساسیت و اهمیت تصمیم‌گیری صحیح در پزشکی که بعضاً با حیات انسان و بقای ارزش‌های متعالی در جامعه در ارتباط است.
- ۳-۹) پیشرفت‌های علمی حاصل در رشته اخلاق پزشکی در سطح جهان، خصوصاً در دهه‌های اخیر

### ۴. رسالت (Mission):

اخلاق پزشکی دارای دو جنبه نظری و عملی است که در بعد نظری به تبیین مبانی و مفاهیم زیربنایی، توضیح و تشریح فرضیات اخلاقی موجود و ارتباط آن با فرهنگ‌ها، مذاهب و آداب و رسوم جوامع مختلف می‌پردازد و در بعد عملی با تکیه بر مبانی نظری مسایل، مشکلات و مباحث مطرح اخلاقی را در حیطه طب و مراقبت‌های بهداشتی مورد بحث قرار داده، چارچوبی کاربردی را برای تصمیم‌گیری در مواقع بحرانی و مهارت‌های مشاوره اخلاقی ارائه می‌نماید. مأموریت گروه آموزشی اخلاق پزشکی تربیت و آماده‌سازی نیروهایی است که بر پایه یک بینش جامع نسبت به مبانی فلسفی، فقهی و اخلاق اسلامی و نیز آشنایی جامع نسبت به نظریات و نگرش دانشمندان صاحب‌نظر در عرصه جهانی بتوانند به

نحو مطلوبی در برخورد با مسایل و معضلات اخلاقی به وجود آمده در علوم پزشکی تصمیم‌گیری نمایند. همچنین در طی این دوره مهارت‌های علمی و عملی لازم در زمینه مشاوره، آموزش و پژوهش در جهت رشد و شکوفایی علم اخلاق پزشکی در کشور آموزش داده می‌شود.

#### ۵. چشم انداز برنامه آموزشی در تربیت نیروی انسانی (Vision):

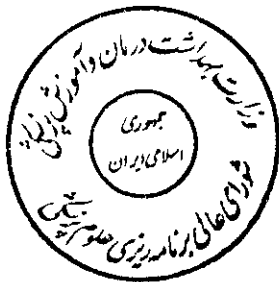
دانش‌آموخته رشته اخلاق پزشکی به عنوان یک صاحب‌نظر آشنا با کلیات معارف ملی و اسلامی و نیز علم اخلاق پزشکی در دنیای امروز می‌تواند ابعاد اخلاقی امور مرتبط با علوم پزشکی را تحلیل نموده و به معضلات و مسایل مستحدثه به صورت علمی و مستدل پاسخگو باشد و در تولید علم در این رشته مشارکت داشته باشد.

#### ۶. اهداف کلی رشته (Aims):

- ۶-۱) آشنایی با مبانی حقوق انسانی و فقه مترقی اسلام
- ۶-۲) آموزش اصول و مبانی اخلاق پزشکی مدرن و ایجاد توانایی تطبیق موضوعات در فرهنگ اسلامی و غربی
- ۶-۳) کمک به ساماندهی اخلاقی نظام سلامت با رفع معضلات و مشکلات اخلاقی در سطوح مختلف این نظام که به واسطه فقدان نیروهای عالم و آشنا به مبانی اخلاق پزشکی وجود دارد.
- ۶-۴) تربیت نیروهای انسانی لازم برای آموزش، مشاوره و پژوهش در اخلاق پزشکی

#### ۷. نقش دانش‌آموختگان در برنامه آموزشی (Role definition):

نقش دانش‌آموختگان این رشته شامل نقش آموزشی، پژوهشی و خدماتی می‌باشد.



#### ۸. وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان (Task Analysis):

آموزشی:

تربیت کارشناسان ذی‌صلاح برای تدریس واحدهای آموزشی اخلاق پزشکی در مقاطع مختلف علوم پزشکی از یک سو و تدریس در کارگاه‌های آموزشی با موضوع اخلاق پزشکی جهت گروه‌های مختلف از جمله اعضای هیأت علمی، فارغ‌التحصیلان رشته‌های علوم پزشکی و گروه‌های مختلف ارائه‌کننده خدمات درمانی و پژوهشگران عرصه علوم پزشکی

پژوهشی

تربیت محققان ذی‌صلاح در عرصه اخلاق پزشکی با توجه به مبانی و معارف بلند فرهنگی و مذهبی جامعه اسلامی و زمینه مستعد موجود در جامعه علمی جهانی در این حوزه

خدماتی

مدیریتی: فعالیت در کمیته‌های بیمارستانی جهت رسیدگی و تصمیم‌گیری مناسب در قبال معضلات اخلاقی به وجود آمده در نظام ارائه خدمات درمانی

مشاوره‌ای: ارزیابی اخلاقی پروژه‌های پژوهشی در چارچوب آیین‌نامه‌های مصوب اخلاق در پژوهش در کمیته‌های اخلاق در پژوهش

ارائه نظرات مشورتی برای پزشکان، محققان، مدیران و سایر ارکان نظام سلامت در قبال مهم‌ترین مسائل و معضلات اخلاقی ایجاد شده

#### ۹. استراتژی‌های اجرایی برنامه آموزشی:

۹-۱) برنامه آموزشی به صورت تلفیقی از استاد محوری (Teacher Centered) و دانشجو محوری (Student Centered) خواهد بود.

۹-۲) برنامه مبتنی بر نیازهای ملی و متناسب با باورهای فرهنگی و اعتقادی باشد.

۹-۳) با توجه ویژه بر پیشگیری از بروز معضلات اخلاقی باشد.

۹-۴) طراحی برنامه مبتنی بر نیازها و وظایف حرفه‌ای آینده باشد.

۹-۵) چارچوب تدوین و ارائه برنامه حتی‌الامکان با چارچوب برنامه‌های مراکز معتبر آموزشی اخلاق پزشکی در دنیا هماهنگ باشد.

۹-۶) به گزینش نیروهای کیفی واجد شرایط علمی و اخلاقی لازم توجه ویژه شود.

#### ۱۰. شرایط و نحوه پذیرش دانشجو:

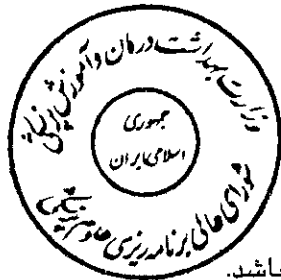
-قبولی در آزمون ورودی مطابق ضوابط و مقررات وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی می باشد.

-دانشجویان ورودی این رشته از میان فارغ‌التحصیلان دکتری عمومی در علوم پزشکی شامل دکتری عمومی پزشکی، داروسازی، دندان‌پزشکی و کارشناسان ارشد اخلاق پزشکی می‌باشد.

مواد امتحانی و ضرایب آزمون ورودی به شرح ذیل می‌باشد:

نام درس	ضریب
مبانی فلسفه	۲
انسان شناسی	۱
مبانی اخلاق پزشکی	۴
مبانی فقه و حقوق پزشکی	۲
روش تحقیق در علوم پزشکی	۱
جمع	۱۰

\* جهت کسب اطلاعات از آخرین تغییرات در مدارک تحصیلی مورد پذیرش، مواد امتحانی و ضرایب آزمون ورودی هر سال تحصیلی، به دفترچه آزمون دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته های علوم پزشکی مربوط به آن سال تحصیلی مراجعه شود.





۱۱. رشته‌های مشابه در داخل کشور:

ندارد.

۱۲. سابقه رشته در خارج از کشور:

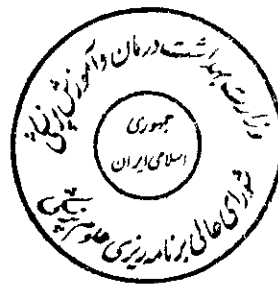
این رشته در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی (Ph.D.) در ده‌ها دانشگاه معتبر جهان از جمله منچستر، جرج تاون، تورنتو، ویرجینیا، آکسفورد و ازاکا ارائه می‌گردد.

۱۳. شرایط مورد نیاز برای راه‌اندازی رشته

طبق ضوابط شورای نظارت، ارزیابی و گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی می‌باشد.

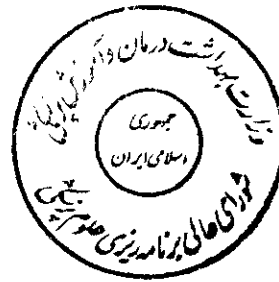
۱۴. شرایط دیگر (مانند بورسیه):

ندارد.



## فصل دوم

# مشخصات دوره برنامه آموزشی دوره‌ی دکتری تخصصی (Ph.D.) اخلاق پزشکی



مشخصات دوره:

نام دوره:

Ph.D. IN MEDICAL ETHICS

دکتری تخصصی (Ph.D.) اخلاق پزشکی

طول دوره و شکل نظام آموزشی:

براساس آئین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشد

تعداد کل واحد های درس:

تعداد واحدهای درسی در این دوره ۴۲ واحد است که به شرح زیر می باشد:

واحدهای اختصاصی اجباری (Core) ۱۸ واحد

واحدهای اختصاصی اختیاری (Non Core) ۴ واحد

پایان نامه ۲۰ واحد

جمع کل ۴۲ واحد

- ضمناً دانشجوی موظف است با تشخیص گروه آموزشی و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه حداکثر تعداد ۱۶

واحد از دروس کمبود یا جبرانی (جدول الف) را نیز بگذرانند.

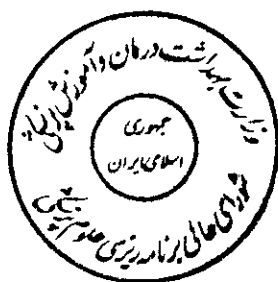


جدول الف - دروس کمبود یا جبرانی برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته اخلاق پزشکی

کد درس	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات درسی		
		جمع	نظری	عملی	نظری	عملی	جمع
۰۱	* سیستم‌های اطلاع‌رسانی پزشکی	۱	۰/۵	۰/۵	۹	۱۷	۲۶
۰۲	مبانی حقوق و حقوق پزشکی	۲	۲	--	۳۴	--	۳۴
۰۳	قواعد فقهی و مبانی فقه پزشکی	۲	۲	--	۳۴	--	۳۴
۰۴	اخلاق حرفه‌ای	۲	۲	--	۳۴	--	۳۴
۰۵	مبانی نظری و تاریخ اخلاق اسلامی	۲	۲	--	۳۴	--	۳۴
۰۶	اخلاق پزشکی عمومی	۴	۴	--	۶۸	--	۶۸
۰۷	روش‌های آموزش پزشکی	۱	۱	--	۱۷	--	۱۷
۰۸	روش تحقیق و آمار پیشرفته	۳	۲/۵	۰/۵	۴۳	۱۷	۶۰
		جمع			۱۷ واحد		

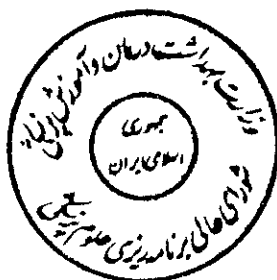
دانشجو موظف است با تشخیص گروه آموزشی و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه حداکثر تعداد ۱۶ واحد از دروس کمبود یا جبرانی (جدول الف) را بگذراند.

\* گذراندن این درس برای همه دانشجویانی که قبلاً آن را نگذرانیده‌اند الزامی می‌باشد.



جدول ب: دروس اختصاصی اجباری (Core) برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته اخلاق پزشکی

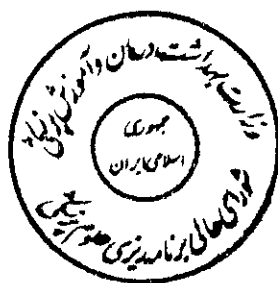
پیشنیاز	ساعت			تعداد واحد			کد درس
	جمع	عملی	نظری	جمع	نظری	عملی	
--	۵۱	--	۵۱	--	۳	۳	۰۹ حقوق پزشکی
--	۶۸	--	۶۸	--	۴	۴	۱۰ فقه پزشکی
--	۶۸	۳۴	۳۴	۱	۲	۳	۱۱ تصمیم‌سازی اخلاقی در پزشکی
--	۵۱	۳۴	۱۷	۱	۱	۲	۱۲ اخلاق در مدیریت نظام سلامت
۰.۶	۵۱	۳۴	۱۷	۱	۱	۲	۱۳ اخلاق در آموزش و پژوهش‌های پزشکی
۰.۶	--	۳۴	۳۴	--	۲	۲	۱۴ ملاحظات اخلاقی در رابطه پزشک با بیماران و همکاران
--	--	۳۴	۳۴	--	۲	۲	۱۵ اخلاق در مراقبت‌های آغاز و پایان حیات
-	-	--	-	--	--	۲۰	۱۶ پایان نامه
جمع							۳۸



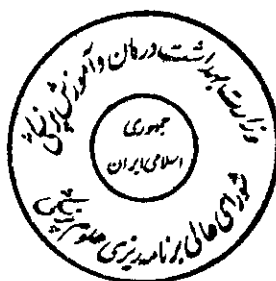
جدول ج) دروس اختصاصی اختیاری (Non Core) برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته اخلاق پزشکی

پیشنیاز	ساعت			تعداد واحد			کد درس
	جمع	عملی	نظری	جمع	نظری	عملی	
	۳۴	—	۳۴	۲	۳۴	—	۱۷ فلسفه اخلاق پزشکی
	۳۴	—	۳۴	۲	۳۴	—	۱۸ اخلاق پزشکی تطبیقی در اسلام، ادیان و رویکرد سکولار
	۱۷	—	۱۷	۱	۱	—	۱۹ تاریخ اخلاق پزشکی در دوره تمدن اسلامی
	۱۷	—	۱۷	۱	۱	—	۲۰ جامعه‌شناسی پزشکی
	۵۱	۳۴	۱۷	۲	۱	۱	۲۱ روش تحقیقات کیفی
	۸						جمع

\* دانشجو می‌بایست ۴ واحد از دروس فوق (جدول ج) را متناسب با موضوع پایان‌نامه‌ی مورد نظر، موافقت استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه بگذراند.



**فصل سوم**  
**مشخصات دروس**  
**برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.)**  
**اخلاق پزشکی**



نام درس: سیستم‌های اطلاع‌رسانی پزشکی

کد درس: ۰۱

پیش‌نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۱ (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی



هدف کلی درس:

دانشجو باید در پایان این درس بتواند اجزاء مختلف یک رایانه شخصی را بشناسد و عملکرد هر یک را بداند، با سیستم عامل ویندوز آشنا باشد، بتواند آن را نصب و رفع ایراد بکند و کار با برنامه‌های کاربردی مهم را فرا گیرد. همچنین توانایی استفاده از الگوهای کتابخانه‌ای و روشهای مختلف جستجو در بانکهای اطلاعاتی مهم در رشته تحصیلی خود را داشته باشد و با سرویسهای کتابخانه‌ای دانشگاه محل تحصیل خود آشنا شود. از جمله اهداف دیگر این درس آشنایی با مرورگرهای معروف اینترنت است به گونه‌ای که دانشجو بتواند با موتورهای جستجو کار کند و با سایت‌های معروف و مفید اطلاعاتی رشته خود آشنا شود. در پایان، دانشجو باید توانایی ایجاد و استفاده از پست الکترونیکی جهت ارسال و دریافت نامه و فایل را داشته باشد.

شرح درس: در این درس دانشجو با اجزای مختلف رایانه‌ی شخصی، سیستم عامل ویندوز، اینترنت، سایت‌های مهم، پست الکترونیکی و بانکهای اطلاعاتی آشنا می‌شود تا بتواند به طور عملی از رایانه و امکانات آن برای مطالعه و تحقیق در رشته خود استفاده کند.

رئوس مطالب (۹ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی):

\*آشنایی با رایانه‌ی شخصی:

۱- شناخت اجزای مختلف سخت افزاری رایانه شخصی و لوازم جانبی.

۲- کارکرد و اهمیت هر یک از اجزای سخت افزاری و لوازم جانبی.

\*آشنایی و راه‌اندازی سیستم عامل ویندوز:

۱- آشنایی با تاریخچه‌ی سیستم عامل‌های پیشرفته خصوصاً ویندوز.

۲- قابلیت و ویژگی‌های سیستم عامل ویندوز.

۳- نحوه‌ی استفاده از Help ویندوز.

۴- آشنایی با برنامه‌های کاربردی مهم ویندوز.

آشنایی با بانکهای اطلاعاتی مهم و نرم افزارهای عملی - کاربردی رشته تحصیلی.

۱- معرفی و ترمینولوژی اطلاع‌رسانی.

۲- آشنایی با نرم افزارهای کتب مرجع رشته تحصیلی روی لوح فشرده و نحوه استفاده از آنها.

۳- آشنایی با بانکهای اطلاعاتی نظیر: Medline, Embase, Biological Abstract و ... و نحوه‌ی جستجو در آنها.

۴- آشنایی با مجلات الکترونیکی Full-Text موجود روی لوح فشرده و روشهای جستجو در آنها.



\*آشنایی با اینترنت:

- ۱- آشنایی با شبکه‌های اطلاع‌رسانی.
- ۲- آشنایی با مرورگرهای مهم اینترنت و فراگیری ابعاد مختلف آن.
- ۳- فراگیری نحوه تنظیم مرورگر اینترنت برای اتصال به شبکه.
- ۴- نحوه کار و جستجو با موتورهای جستجوی مهم.
- ۵- آشنایی با چند سایت معروف و مهم رشته‌ی تحصیلی.

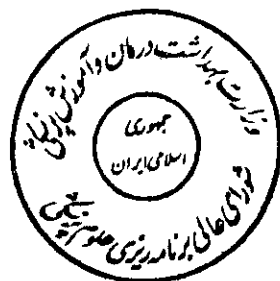
منابع :

1- Finding Information in Science, Technology and Medicine Jill Lambert, Taylor & Francis, latest edition

2- Information Technology Solutions for Healthcare Krzysztof Zieliński et al., latest edition

شیوه ارزشیابی:

- در حیطه شناختی: ارزشیابی دانشجو در اواسط و پایان دوره بصورت تشریحی انجام می‌شود.
- در حیطه روانی- حرکتی: آزمون عملی مهارت دانشجو در استفاده از رایانه، سیستم عامل ویندوز و جستجوی اینترنتی با استفاده از چک لیست انجام می‌گیرد.



نام درس: مبانی حقوق و حقوق پزشکی

کد درس: ۰۲

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی با مفاهیم کلی، تقسیمات اصلی و منابع حقوق و موقعیت پزشک و پزشکی در نظام پزشکی حقوق ایران  
شرح درس و رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- مفهوم حق
- شاخه‌های علم حقوق
- مفهوم و اوصاف و قاعده حقوقی
- منابع حقوق
- اقسام حقوق
- تملک
- انتقال
- زوال و اجرای حق
- توصیف و تحلیل اهم مقررات با نظر به پزشک و حرفه پزشکی

منابع:

۱. مقدمه علم حقوق، تألیف دکتر ناصر کاتوزیان، آخرین انتشار
۲. مقدمه علم حقوق، تألیف دکتر محمد جعفر جعفری لنگرودی، آخرین انتشار
۳. قوانین و مقررات مرتبط با پزشک و پزشکی، آخرین انتشار

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

آزمون کتبی میان ترم و پایان ترم



نام درس: قواعد فقهی و مبانی فقه پزشکی

کد درس: ۰۳

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی با کلیات روش استنباط فقهی و قواعد فقه به منظور کسب توانایی لازم برای ارائه سؤالات مطرح فقهی در حوزه علوم پزشکی و امکان تبادل نظر و درک نظرات فقهی در این حوزه  
شرح درس و رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری):

بخش اول - ادله احکام

### ادله اجتهادی

الف) کتاب: تعریف محکمت و متشابهات، مبانی درک و فهم آیات

ب) سنت: قول، فعل و تقریر معصوم، حدیث، اقسام خبر به اعتبار سند و متن

ج) اجماع: چگونگی کاشفیت اجماع از قول معصوم

د) عقل: تعریف دلیل عقلی، اقسام دلیل عقلی، قاعده تلازم بین حکم و عقل و حکم شرع، مقایسه دلیل عقلی با بنای عقلا و عرف و عادت

### ادله فقهی: اصول عملیه

الف) اصل برائت، اصل اباحه و مقایسه آن با اصل برائت، حکم واقعی و حکم ظاهری، جای به کار بردن اصل برائت، شرایط آثار و احکام اصل برائت، اصل برائت در حقوق موضوعی

ب) احتیاط: تعریف اصل احتیاط، جای به کار بردن اصل احتیاط، شک در مکلف به، نمونه‌ای از اصل احتیاط، تعارض دو احتیاط

ج) تخیر، تعریف اصل تخیر، موارد به کار بردن اصل تخیر

د) استصحاب: تعریف استصحاب، ارکان استصحاب، انواع استصحاب، تذکر چند نکته

بخش دوم - تعارض ادله

حکم دو دلیل متعارض، تعارض ظاهری، فرق تعارض و تزام

مرجحات، تخصیص، تخصص، حکومت، ورود، جمع عرفی

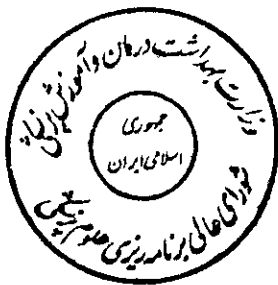
بخش سوم - چند قاعده فقهی

### قاعده احسان

تعریف قاعده و عناصر آن، ماهیت احسان (جلب نفع یا دفع ضرر یا هر دو و ...) ملاک تعیین مصداق برای قاعده احسان،

قاعده احسان سقط ضمان، فرق بین قاعده احسان و قاعده استیمان، اجرات در برابر احسان، مثال‌هایی برای قاعده

احسان



## قاعدهٔ غرور

تعریف قاعده و عناصر آن، علم یا جهل غار و مغرور، مستندات قاعدهٔ غرور، دایرهٔ مشمول قاعده، مصادیق قاعده غرور در فقه و حقوق

## قاعدهٔ لاضرر

مدارک قاعده لاضرر، متن حدیث لاضرر، اختلاف آراء در مفاد قاعدهٔ لاضرر، تقدیم قاعده لاضرر بر ادلهٔ احکام اولیه، قاعدهٔ لاضرر از دیدگاه قانون مدنی ایران

## قاعدهٔ اذن

تعریف اذن و اجازه، اقسام اذن و اجازه، تفاوت اذن و اجازه، اذن غالباً مانع به وجود آمدن ضمان، اجازه و سقط ضمان، اذن در شی مستلزم اذن در لوازم آن

## قاعدهٔ اتلاف و تسبیب

تعریف قاعده اتلاف

عناصر قاعدهٔ اتلاف

مدارک حجیت قاعدهٔ اتلاف

اقسام اتلاف

مباشرت و تسبیب

اجتماع سبب و مباشر

اجتماع اسباب

اجتماع مباشرها

دایرهٔ مشمول قاعدهٔ اتلاف

غرور و اکراه در مسألهٔ اتلاف

مثال‌هایی برای قاعدهٔ اتلاف

## قاعدهٔ ضمان

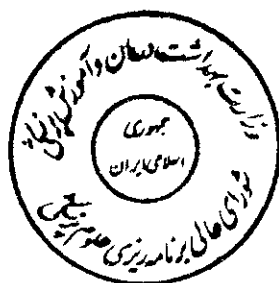
منابع :

۱. مبانی استنباط حقوق اسلامی، دکتر ابوالحسن محمدی، آخرین انتشار
۲. ترجمه و شرح اصول فقه مظفر، آخرین انتشار
۳. قواعد، دکتر ابوالحسن محمدی، آخرین انتشار
۴. پیوند اعضاء (بخش ششم)، دکتر باقر لاریجانی، آخرین انتشار
۵. قواعد فقه، آیه الله سید محمد موسوی بجنوردی، آخرین انتشار

شیوهٔ ارزشیابی دانشجویان:

پرسش و پاسخ در ضمن تدریس در طول ترم

آزمون کتبی پایان ترم



۱. آشنایی با اخلاق حرفه‌ای و کاربردی و تمایز اخلاق، حقوق و فقه در حرفه
  ۲. ارتقاء مهارت تشخیص و حل مسائل اخلاقی
  ۳. آشنایی با مبانی تحول اخلاقی در مؤسسه‌ها
  ۴. ارتقاء مهارت ترویج اخلاق در فرهنگ سازمانی در مؤسسه‌ها
  ۵. ارتقاء مهارت ارزیابی عملکرد اخلاقی مؤسسه‌های پزشکی
- شرح درس و رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری):

تعریف اخلاق کاربردی

الگوهای رفتار و ارتباطی درون شخصی و برون شخصی

فضایل و رذایل اخلاق در رفتار ارتباطی

تعریف اخلاق حرفه‌ای و نسبت اخلاق، حقوق و فقه در حرفه

تمایز رهیافت مدیریت منابع انسانی و مدیریت استراتژیک در اخلاق پزشکی

نقش اخلاق پزشکی در موفقیت سازمانی مؤسسه‌های پزشکی

حقوق ذی‌نفعان و وظایف اخلاقی مؤسسه‌های پزشکی

ویژگی‌های مسائل اخلاقی در پزشکی

مهارت‌های تشخیص مسائل اخلاقی در پزشکی

مهارت‌های حل مسائل اخلاقی در پزشکی

عوامل، موانع و روش‌های ترویج اخلاق در مؤسسه‌های پزشکی

استانداردها و شیوه‌های ارزیابی عملکرد اخلاقی مؤسسه‌های پزشکی

منابع:

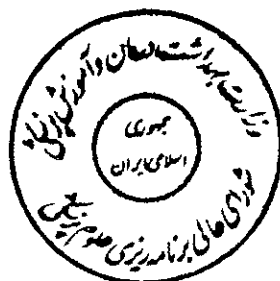
۱. فرامرز ملکی احد، اخلاق حرفه‌ای، آخرین انتشار

۲. فرامرز قراملکی احد، رستم نوچه فلاح، موانع رشد اخلاقی سازمان‌های ایرانی، آخرین انتشار

3. Applied Ethics, (ed.) Ruth, Chad Mick, Latest Edition

شیوه ارزشیابی دانشجویی:

آزمون کتبی به همراه پروژه تحقیقاتی



پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی با اصول نظری اخلاق اسلامی برای استفاده آن‌ها در استنباط احکام اخلاقی در حوزه پزشکی، مبانی نظری اخلاق اسلامی راه فهم پیچیدگی‌های اخلاقی در حوزه پزشکی را سهل می‌کند. به علاوه دانشجو با برخی از دیدگاه‌های مهم در تاریخ اسلام در حوزه مبانی نظری آشنا می‌شود.

شرح درس و رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری):

**بخش اول: کلیات**

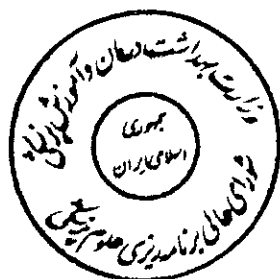
- اخلاق و جایگاه آن در میان آموزه‌های اسلام
- تاریخچه مختصر پژوهش‌های اخلاقی در جهان اسلام
- موضوع اخلاق (نفس و قوای آن)
- موضوع اخلاق (عمل اختیاری)

**بخش دوم: فرا اخلاق اسلامی**

- عینیت ارزش‌های اخلاقی (حسن و قبح ذاتی)
- عقلی بودن ارزش‌های اخلاقی (حسن و قبح عقلی)
- شریعت و نقش آن در اخلاق اسلامی نیبت و نقش آن در اخلاق اسلامی (حسن و قبح فاعلی)

**بخش سوم: نظریه اخلاقی اسلام**

۱. مبنا و معیار ارزش اخلاقی
۲. ایمان و جایگاه آن در اخلاق
۳. عمل صالح و نقش آن در اخلاق
۴. حیات اخروی و اهمیت آن برای اخلاق
۵. دنیا و بهره‌های مادی در اخلاق اسلامی
۶. بدن آدمی و ارزش اخلاقی آن
۷. جایگاه اخلاق اسلامی در عصر حاضر



منابع:

۱. اخلاق در قرآن، جلد اول، محمدتقی مصباح یزدی، آخرین انتشار
۲. صبادی اخلاق در قرآن، عبدالله جوادی آملی، آخرین انتشار
۳. فلسفه اخلاق، محمدرضا مدرس، آخرین انتشار

4. Ethical Rationalism in Islamic Ethics, Latest Edition

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

آزمون کتبی اعم از تشریحی و تستی



پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

دانشجویان را در شناخت جنبه‌های انسانی و اخلاقی حرفه پزشکی توانمند سازد. زیربنای دانشی و مهارتی لازم برای تصمیم‌گیری اخلاقی به روش صحیح را در دانشجویان ایجاد کند. دانشجویان را در زمینه به کارگیری این دانش و مهارت‌ها در تجزیه و تحلیل مسائل و تصمیم‌گیری اخلاقی توانمند سازد. شرح درس و رئوس مطالب (۶۸ ساعت نظری):

۱. کلیات و تاریخچه اخلاق پزشکی (۲ جلسه)

اخلاق در متون پزشکی تاریخی

سوگندنامه های پزشکی

تاریخچه علم اخلاق پزشکی نوین

۲. تعهد و رفتار حرفه‌ای (۵ جلسه)

تفاوت پرورفتن با کسب و کار

تعهدات حرفه پزشکی به جامعه

خصوصیات رفتار حرفه‌ای

چالشهای رفتار حرفه‌ای

برخورد با درخواست درمان نابجا

عدم تبعیض در ارائه خدمات

۳. اصول چهارگانه و ابزارهای تحلیل اخلاقی (۱ جلسه)

اصل اتونومی

اصل سود رسانی

اصل عدم اضرار

اصل عدالت

۴. ارتباط پزشک و بیمار (۲ جلسه)

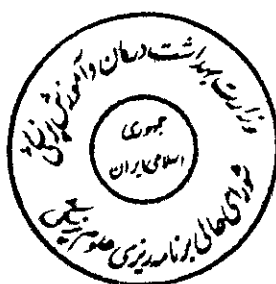
اهمیت اخلاقی و بالینی ارتباط خوب و مؤثر با بیمار

توجه و احترام به باورها، مذهب و جنسیت بیمار

رابطه مالی پزشک و بیمار

توجه به درد و رنج کشیدن بیمار

حفظ حریم خصوصی بیمار





۵. اتونومی و رضایت مؤثر و آگاهانه (۲ جلسه)

حق اتونومی و اهمیت آن (شامل حق امتناع از درمان)  
عناصر رضایت آگاهانه (اهلیت، آزادی، آگاهی، انتقال اطلاعات)  
مشارکت در تصمیم گیری  
استثنائات رضایت آگاهانه

نقدهای موجود در خصوص رضایت آگاهانه

۶. تعیین ظرفیت و تصمیم‌گیری جایگزین (۴ جلسه)

تعریف ظرفیت تصمیم‌گیری

روش تعیین ظرفیت بیمار

انتخاب فرد جایگزین

اخذ رضایت در موارد ظرفیت متغیر و نامتعادل بیماران

مبنای تصمیم‌گیری در مورد افراد فاقد صلاحیت تصمیم‌گیری (مانند کودکان، افراد ناتوان ذهنی، افراد مبتلا

به بیماری‌های روان پزشکی)

۷. رازداری و حقیقت‌گویی (۲ جلسه)

ضرورت رازداری

شرایط شکستن رازداری

ضرورت صداقت

گفتن حقایق ناگوار

مسئول گفتن حقایق در تیم درمانی

اصول اخلاقی درمان با پلاسبو

۸. رابطه پزشک با اعضای کادر سلامت (۲ جلسه)

اصول ارتباط با همکاران (پزشکان، و سایر کارکنان حرف پزشکی)

نحوه برخورد با نقض رفتار حرفه‌ای توسط همکار

نحوه برخورد با خطای همکاران

مشاوره و جایگاه آن در تصمیم‌گیری

۹. خطای پزشکی (۳ جلسه)

تعریف خطای پزشکی

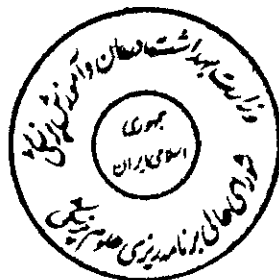
ضرورت ابراز خطای پزشکی به بیمار

موارد اجتناب از ابراز خطای پزشکی

نحوه ابراز خطا

مسئولیت و انواع آن

عوامل مؤثر در شکایت از پزشکان



چگونگی برخورد پزشک در مواقع بروز قصور پزشکی

۱۰. اخلاق در آموزش پزشکی (۳ جلسه)

کاربرد اصول چهارگانه اخلاق پزشکی در حیطه آموزش پزشکی  
حفظ کیفیت خدمات سلامت به بیماران در عین ارایه آموزش مناسب به فراگیرندگان  
تصمیم گیری در خصوص سطح مشارکت فراگیرندگان در مراقبت از بیماران  
نحوه برخورد دانشجو با خطای تیم درمانی

۱۱. تعارض منافع پزشک (۳ جلسه)

تعریف تعارض منافع

خود ارجاعی

تعامل پزشکان با شرکت ها

تعارض منافع در پژوهش

تعارض منافع در مؤسسات آموزشی

تعارض منافع در نوشتن و داوری مقالات

نحوه برخورد با تعارض منافع

۱۲. اخلاق در مسائل مربوط به مادر و جنین (۳ جلسه)

رویکردهای مختلف به حق حیات جنین

تعارض استقلال فردی مادر با حیات یا سلامت جنین

تعارض حیات یا سلامت مادر با حیات یا سلامت جنین

قانون و آیین نامه سقط جنین در ج.ا. ایران

۱۳. مدیریت اخلاقی در نظام سلامت (۲ جلسه)

ساختار کمیته های بیمارستانی

روند رسیدگی به شکایات در بیمارستانها

منشورهای اخلاقی در نظام سلامت



منابع :

1. Albert R Johnson, Mark Siegler, William J Winslade. Clinical Ethics, Fifth Edition. New York: McGraw – Hill, the latest edition

2. Ethics in Medicine: Bioethics Topics, University Topics, University of Washington School of Medicine

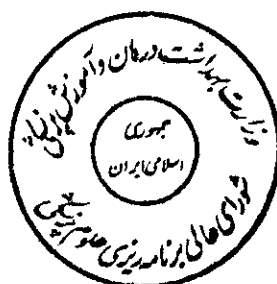
URL: <http://eduser.vhscer.washington.edu/bioethics/topics/index.html>

۳. پزشک و ملاحظات اخلاقی، جلد دوم: موارد کاربردی، آخرین انتشار

شیوه ارزشیابی دانشجو:

حضور فعال در مباحث کلاس و تکالیف

امتحان میان ترم و پایان ترم



نام درس: روش‌های آموزش پزشکی

کد درس: ۰۷

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنا شدن دانشجویان دوره کارشناسی ارشد اخلاق پزشکی با اصول برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی یک برنامه آموزشی

شرح درس و رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری):

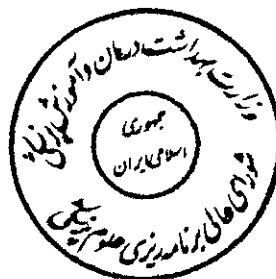
برنامه ریزی آموزشی	۴ ساعت
ارزشیابی	۴ ساعت
استراتژی‌ها و روش‌های آموزشی	۴ ساعت
آماده سازی مدرسان	۲ ساعت
آشنایی با مراحل برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی یک کوریکولوم درس اخلاق پزشکی برای دانشجویان پزشکی	۲ ساعت

منابع :

1. kern DE, Thomas PA, Howard DM, Bass EB (1998): Curriculum development for medical education: a six step approach. Johns Hopkins University, the latest edition
2. Ellington, H and Earls S selecting appropriate teaching/learning methods. The Robert Gordon University, the latest edition

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

آزمون میان ترم و پایان ترم





کد درس : ۰۸

نام درس: روش تحقیق و آمار پیشرفته

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲ (۲/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس: دانشجو باید توانائی استفاده از الگوهای کتابخانه ای و روش های مختلف جستجو در بانکهای اطلاعاتی مهم در رشته تحصیلی خود را داشته باشد و با سرویس های کتابخانه ای دانشگاه محل تحصیل خود آشنا شود. از جمله اهداف دیگر این درس آشنایی با مرورگرهای معروف اینترنت است به گونه ای که دانشجو بتواند با موتورهای جستجو کار کند و با سایت های معروف و مفید اطلاعاتی رشته خود آشنا شود. در پایان، دانشجو باید توانایی ایجاد و استفاده از پست الکترونیکی جهت ارسال و دریافت نامه و فایل را داشته باشد. همچنین دانشجو بتواند با فراگیری اصول آمار و استنتاج آماری متغیرهای یک تحقیق را نام برده و شاخص های خلاصه سازی مناسب آنها را محاسبه نماید. نمودار متناسب با متغیرهای یک تحقیق را نام برده و آنرا رسم نماید. نرمال بودن توزیع داده های یک تحقیق را مورد بررسی قرار دهد، یافته های خارج از اندازه را مشخص کند و تغییر متغیرهای لازم برای نرمال کردن توزیع داده ها را انجام دهد. روشهای آماری آزمون فرضیه را نام ببرد. آزمون متناسب با متغیرها و روش تحقیق یک مطالعه را نام ببرد. آزمون های آماری انتخاب شده را انجام دهد. نتایج حاصل از آزمون های آماری را تفسیر کند، نتایج را بصورت مناسب گزارش کند. و نیز در این درس دانشجو با اجزای مختلف رایانه ی شخصی، سیستم عامل ویندوز، اینترنت، سایت های مهم، پست الکترونیکی و بانک های اطلاعاتی آشنا می شود تا بتواند به طور عملی از رایانه و امکانات آن برای مطالعه و تحقیق در رشته خود استفاده کند

شرح درس و رئوس مطالب (۴۳ ساعت نظری + ۱۷ ساعت عملی)

الف) روش تحقیق:

اجزاء پروپوزال، مقدمه ای بر انواع مطالعات، عنوان بندی و تهیه مقدمه، تدوین اهداف، طراحی شکل مطالعه، طراحی روش اجرا، برآورد حجم نمونه، مسایل اخلاقی، طراحی طرح اجرا و گانت، بودجه بندی و برآورد نیروی انسانی مورد نیاز، طراحی پروتکل اجرایی و کنترل کیفی

ب) آمار پیشرفته :

تعاریف و مفاهیم اولیه: متغیر و پراکندگی؛ شاخص های تمایل به مرکز؛ شاخص های پراکندگی؛ شاخص های توزیع؛ اشتباه سیستماتیک، صحت و دقت

۲- رسم نمودار: هیستوگرام (Histogram)؛ نمودارهای خطی (line) و پراکندگی (Scatter)؛ نمودارهای روی هم

(Overlay)

۳- تغییر متغیر و نقاط پرت: تغییر متغیرهای شایع؛ نقاط پرت (Outliers)

۴- تخمین و آزمون فرضیه: تخمین آماری و محدوده اطمینان؛ آزمون فرضیه؛ مقایسه میانگین و واریانس دو نمونه با هم؛ برآورد نسبتها و آزمون فرضیه آنها؛ مقایسه نسبتها در دو نمونه مزدوج و غیر مزدوج

- ۵- رگرسیون: رگرسیون خطی ساده؛ برآورد پارامترهای رگرسیون؛ آزمون فرضیه پارامترهای رگرسیون؛ منحنی آزادسازی دارویی؛ مقایسه دو خط رگرسیون با همدیگر؛ رگرسیون معکوس و کاربرد آن در منحنی کالیبراسیون؛
- ۶- آنالیز واریانس: آنالیز واریانس یکطرفه؛ مقایسه های پس از آنالیز واریانس
- ۷- مباحث کاربردی بر حسب انتخاب دانشجویان و به تناسب پایان نامه آنها برای کار گروهی

#### منابع اصلی :

- ۱- تحقیق در سیستمهای بهداشتی، WHO سازمان بهداشت جهانی
- 2-Designing and Conducting Health System Research Projects, Corlien M.Varkevisser
- ۳-محمد ک، ملکافضلی ح، نهایتپیان و. روشهای آماری و شاخصهای بهداشتی. آخرین انتشار
- 4-Rosner B. Fundamentals of Biostatistics. the latest edition
- 5-Belmont, CA: 2- Thomson Brook/Cole, the latest edition
- 6-Daniel W. Biostatistics: A Foundation for Analysis in the Health Sciences. New Jersey: John Wiley & Sons, the latest edition
- 7-Dowdy S, Warden S. Statistics for Research. 2nd Edition. New York: 4- Wiley, the latest edition

- ۸-ج. سی. میلر و ج. ان. میلر؛ "آمار برای شیمی تجزیه". آخرین انتشار
- ۹-کن جی: "یکصد آزمون آماری. آخرین انتشار

#### شیوه ارزشیابی :

۵۰٪ امتحان پایان ترم بصورت تشریحی؛ ۴۰٪ کارگروهی در حین ترم؛ ۱۰٪ حل مسئله



نام درس: حقوق پزشکی

کد درس: ۰۹

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با جنبه‌های مختلف حقوق پزشکی

آشنایی تفصیلی دانشجویان با مسئولیت مدنی، کیفری و انتظامی پزشک

شرح درس و رئوس مطالب (۵۱ ساعت نظری)



- کلیات حقوق پزشکی

- مسئولیت کیفری پزشک

- مسئولیت انتظامی پزشک

- مسئولیت مدنی پزشک

- معرفی بحث

- اهمیت مسئولیت مدنی

- جایگاه مسئولیت مدنی در میان سایر مسئولیت‌های اجتماعی

بخش اول - پیدایش مسئولیت مدنی

فصل اول - قواعد بنیادین نظام مسئولیت مدنی

مبحث اول - قاعده حرمت: «حرمة مال المؤمن كحرمة دمه»

مبحث دوم - قاعده «النغم بالغرم»: «من له النغم فعليه الغرم»

فصل دوم: قواعد ناظر به پیدایش عینی مسئولیت مدنی: مسئولیت مدنی بدون تقصیر

مبحث اول - قاعده اتلاف: «من اتلف مال الغير فهو له ضامن»

مبحث دوم - قاعده ضمان ید: «على اليد ما أخذت حتى تؤدى»

مبحث سوم - قاعده غضب: «الغاصب يوجب باساق الاحوال»

فصل سوم: قواعد ناظر به پیدایش شخصی مسئولیت مدنی: مسئولیت مدنی ناشی از تقصیر

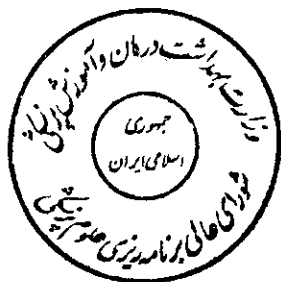
مبحث اول - قاعده تسبیب: نتیجه غیرمستقیم قاعده اتلاف

مبحث دوم - قاعده استیمان: «ليس على الامين الا اليمين»

فصل چهارم - قواعد زمینه‌ساز (معهده) مسئولیت مدنی

مبحث اول - قاعده لاضرر: «لا ضرر و لا ضرار في الاسلام»

مبحث دوم - قاعده منع اكل مال بباطل: «لا تاكلوا اموالكم بينكم بالباطل الا ان تكون تجاره عن تراض منكم»



مبحث سوم - قاعده غرور: «المغرور يرجع الی من غره»

فصل پنجم - قواعد رافع مسئولیت مدنی

مبحث اول - قاعده احسان: «ما علی المحسنین من سبیل»

مبحث دوم - قاعده اقدام: «لا یحل مال امرء مسلم الا بطیب نفسه»

بخش دوم - ضمانت اجرای مسئولیت مدنی: جبران خسارت

فصل اول - نحوه تعیین خسارت

مبحث اول - قاعده احسان: «ما علی المحسنین من سبیل»

مبحث دوم - قاعده اقدام: «لا یحل مال امرء مسلم الا بطیب نفسه»

فصل دوم - انواع خسارت

مبحث اول - خسارت مادی (خسارت مسلم + خسارت عدم النفع)

مبحث دوم - خسارت جانی

مبحث سوم - خسارت معنوی

فصل سوم - طریق پرداخت خسارت

مبحث اول - پرداخت خسارت به وسیله عامل در صورت سبب واحد بودن

مبحث دوم - پرداخت خسارت به وسیله عامل در صورت وجود اسباب متعدد

مبحث سوم - پرداخت خسارت به وسیله عاقله

مبحث چهارم - پرداخت خسارت به وسیله شخص ثالث

مبحث پنجم - پرداخت خسارت به وسیله بیمه‌گر

فصل چهارم - ترتیبات قراردادی راجع به خسارت

مبحث اول - شروط محدودکننده مسئولیت

مبحث دوم - شروط ناظر به شیوه پرداخت یا مطالبه خسارت

فصل پنجم - رسیدگی به دعاوی ناشی از خسارت

مبحث اول - دادگاه صالح جهت رسیدگی به دعاوی خسارت

مبحث دوم - آئین طرح و جوی دعاوی ناشی از خسارت

منابع :

مسئولیت مدنی شاغلین حرفه پزشکی، دکتر عباس کریمی، آخرین انتشار

مسئولیت مدنی، دکتر ناصر کاتوزیان، آخرین انتشار

حقوق مدنی - الزامات خارج از قرارداد، دکتر سید حسن امامی، آخرین انتشار

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

آزمون کتبی ۸۰٪

ارائه مقاله ۲۰٪



کد درس: ۱۰

نام درس: فقه پزشکی

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۴

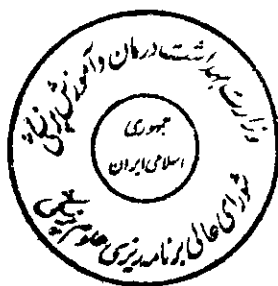
نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با فلسفه، ترمینولوژی، تاریخچه و روش‌شناسی استنباطات فقهی به نحوی که توانایی بهره‌مندی از منابع فقهی و تبادل نظر با صاحب‌نظران حوزه فقه را کسب نماید.

شرح درس و رئوس مطالب (۶۸ ساعت نظری):

- فلسفه فقه:
- تعریف فقه
- موضوع فقه
- ضرورت فقه
- اهداف فقه
- منابع فقه
- کتاب
- روش‌های تفسیری و محکمت، مشتبهات، تاویل و تفسیر
- سیر تاریخی تفسیر قرآن
- سنت
- قول
- فعل
- تقریر
- آشنایی با منابع مهم حدیثی
- اجماع (تعریف، اقسام، مبنای حجیت اجماع، دلایلیت اجماع و ...)
- عقل
- مستقلات عقلی (قاعده ملازمه بین حکم عقل و شرع)
- مستقلات غیرعقلی
- قیاس
- استحسان
- مصالح مرسله





- سد ذرایع
- روش استنباط فقهی
- مکانیزم استنباط احکام از ادله اجتهادی و فقهاتی
- مجاری اصول عملی
- تعارض ادله (عام و خاص، مطلق و مقید، حاکم و محکوم، وارد و مورود علیه و ...)
- روش‌های حل تعارض ادله
- مقایسه رویکرد فقهای امامیه با فقهای عامه
- تاریخ فقه و فقها:
- عصر تفسیر و تدوین (ائمه)
- عصر محدثان (قم و ری)
- عصر آغاز اجتهاد (آغاز غیبت کبری تا اوایل قرن پنجم)
- عصر کمال و اطلاق اجتهاد (شیخ طوسی)
- عصر تقلید (شیخ طوسی تا ابن‌ادریس)
- عصر نهضت مجدد مجتهدان (ابن‌ادریس تا قرن یازدهم)
- عصر پیدایش مذهب اخباریون
- عصر جدید اجتهاد (وحید بهبهانی قرن سیزدهم)
- دوران معاصر
- مروری بر قواعد فقه پزشکی
- ائتلاف
- تسبیب
- ضمان
- حرمت اخذ اجرت بر واجبات
- لاضرر
- لاجرح
- غرور
- اذن
- احسان
- اصل برائت
- اضطرار
- احکام فقه پزشکی
- احکام تکلیفی مرتبط با حوزه پزشکی

- محدودیت‌ها در روند درمان (نگاه، لمس، مماثلت، ...)
- احکام عبادات (روزه، نماز ...)
- طهارت
- احتضار
- احکام میت
- تعارض مقررات با حکم مرجع
- فقه و پدیده‌های مستحدثه
- پیوند اعضاء
- روش‌های کمک‌باروری (تلقیح مصنوعی، رحم جایگزین، ...)
- مراقبت‌های پایان حیات
- اتانازی
- شبیه‌سازی
- مرگ مغزی
- سقط جنین



#### منابع:

۱. تاریخ فقه و فقه‌ها، دکتر ابوالقاسم گرگی، آخرین انتشار
۲. فلسفه فقه، انتشارات بوستان کتاب، آخرین انتشار
۳. مبادی فقه و اصول، دکتر علیرضا فیض، آخرین انتشار
۴. ادوار فقه، استاد محمود شهابی، آخرین انتشار
۵. جلد اول کتاب جامع الشتات اثر میرزای قمی با مقدمه دکتر ابوالقاسم گرگی، آخرین انتشار
۶. استفتاءات پزشکی از مراجع، آخرین انتشار

#### شیوه ارزشیابی:

- |                                  |     |
|----------------------------------|-----|
| امتحان کتبی میان ترم و پایان ترم | ۸۰٪ |
| ارائه مقاله                      | ۲۰٪ |

کد درس: ۱۱

نام درس: تصمیم‌سازی اخلاقی در پزشکی

پیش‌نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۳ (۲ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

دانشجو را در مواجهه با معضلات اخلاقی در حرفه پزشکی توانمند سازد  
ایجاد مهارت تجزیه و تحلیل مسایل اخلاقی و اخذ تصمیم در حل آنها

شرح درس و رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی):

تصمیم‌سازی و ارتباط آن با مساله‌گشایی

زمینه‌های معرفتی تصمیم‌سازی اخلاقی

مکاتب و رهیافتهای عمده در تصمیم‌سازی اخلاقی

فرایند عملیاتی و فنون تصمیم‌سازی اخلاقی

تعارضات اخلاقی در حرفه پزشکی

فنون تصمیم‌سازی در تعارضات اخلاق در پزشکی

ممیزی اخلاقی تصمیم‌های حرفه‌ای در پزشکی

روش آموزش:

آموزش نظری و عملی

منابع:

1. Ethical Decision Making in Marketing. Lawrence B. Chonko, the latest edition

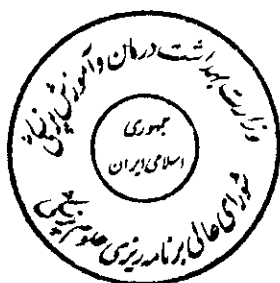
۲- تصمیم‌سازی اخلاقی در کسب و کار، لارنس ب چونکو، آخرین انتشار

شیوه ارزشیابی دانشجو:

مشارکت کلاسی (۲۵٪)

امتحانات پایانی (۵۰٪)

ارائه مقاله مروری در مورد یکی از موضوعاتی که توسط اساتید درس ارائه می‌شود، (۲۵٪)



کد درس: ۱۲

نام درس: اخلاق در مدیریت نظام سلامت

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲ (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

به دست آوردن اطلاعات عمیق و توانایی استدلال و تصمیم‌گیری براساس مبانی اخلاقی و نیز پژوهش در رابطه با مسائل اخلاقی مرتبط با مدیریت نظام سلامت

شرح درس و رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی)

تاریخچه‌ی اخلاق در مدیریت نظام سلامت

مفهوم عدالت در تخصیص منابع

مسائل اخلاقی در تخصیص منابع در سطح خرد

مسائل اخلاقی در تخصیص منابع در سطح کلان

مسائل اخلاقی در ارتباط با گروه‌های آسیب‌پذیر در جامعه

مسائل اخلاقی در مدیریت ارائه خدمات مراقبتی پیشرفته

مسائل اخلاقی در مدیریت ارائه مراقبت‌های بهداشتی اولیه

اخلاق در مدیریت بیمارستانی

مسائل اخلاقی در کنترل همه‌گیری‌ها و ایمن سازی

کمیته‌های اخلاق

سازمان‌های بین‌المللی مرتبط با اخلاق زیستی

مسائل اخلاقی در همکاری‌های بهداشتی بین‌المللی

اخلاق در سیاستگذاری‌های کلان مرتبط با سلامت

مسائل اخلاقی در مدیریت مراقبت از بیماران فاقد ظرفیت و سایر بیماری‌های خاص

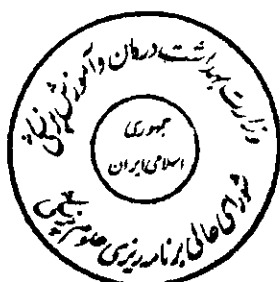
اخلاق در مدیریت مراقبت‌های ثالثیه (توانبخشی)

منابع:

- Braskey P, Burls A. Ethics in Public and Community Health. Routledge, London, the latest edition

شیوه‌ی ارزشیابی دانشجویی:

از طریق پروژه‌ی پژوهشی و امتحان کتبی



دانشجو را در شناخت جنبه‌های اخلاقی پژوهش‌ها و آموزش پزشکی توانمند سازد. زیربنای دانشی و مهارتی لازم برای ارزیابی و نظارت اخلاقی پژوهش‌های پزشکی را به روش صحیح ایجاد کند. توانایی لازم را برای اظهارنظر در مسایل اخلاقی آموزش و پژوهش پزشکی به عنوان یک صاحب‌نظر ایجاد نماید

شرح درس و رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری - ۲۴ ساعت عملی):

(پژوهش)

تاریخچه و سیر تحولات اخلاق در پژوهش‌های پزشکی

ارکان کمیته‌های اخلاق در پژوهش‌های پزشکی و وظایف آن

ارزیابی سود و خطر در پژوهش‌های پزشکی

رضایت آگاهانه در پژوهش‌های پزشکی

اصل رازداری در پژوهش‌های پزشکی

کارآزمایی بالینی و ملاحظات اخلاقی آن

ملاحظات اخلاقی در پژوهش بر داوطلب سالم

اخلاق در انتشار و مالکیت معنوی نتایج پژوهش

نحوه پرداخت غرامت در پژوهش‌های پزشکی

ملاحظات اخلاقی در پژوهش بر گروه‌های خاص

ملاحظات اخلاقی در پژوهش بر روی خون و سایر بافتهای اضافی

ملاحظات اخلاقی در مطالعات مصاحبه‌ای و پرسشنامه‌ای

ملاحظات اخلاقی در پژوهش‌های ژنتیک

ملاحظات اخلاقی در پژوهش بر روی جنین

ملاحظات اخلاقی در پژوهش‌های پیوند

چگونگی پایش پس از تصویب پژوهش توسط کمیته‌های اخلاقی

(آموزش)

تعهدات حرفه‌ای استاد

تعهدات حرفه‌ای دانشجو



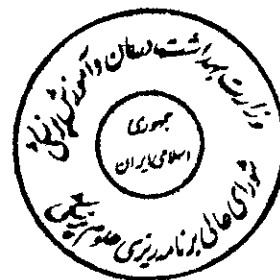
ملاحظات اخلاقی روابط بین آموزش دهنده و گیرنده  
نحوه حل تعارضات منابع آموزشی و درمانی  
ملاحظات اخلاقی در آموزش در فرد زنده (سالم یا بیمار)  
ملاحظات اخلاقی در آموزش روی جسد  
مسئولیت اخلاقی موسسات آموزشی  
اخلاق در نظام آموزشی

#### منابع:

- ۱) ترور اسمیت، اخلاق در پژوهش‌های پزشکی، آخرین انتشار
2. Veronica English, Gillian Romano – Critchley, Medical Ethics To day , second edition, the latest edition, B.M.J Publisherm
3. J.k. Mason, G.T. Laurie, Law and Medical Ethics, the latest edition, Oxford
4. The Law and Ethics of Medical Research: by Aurora Plomer, Cavendish Publishing, the latest edition

#### شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- حضور و مشارکت در فعالیتهای کلاسی و ارائه مقاله در ژورنال کلاب (۳۰٪)
- امتحانات پایانی (۵۰٪)
- تجزیه و تحلیل اخلاقی طرحنامه‌هایی که به عنوان تکلیف به دانشجویان داده می‌شود. (۲۰٪)



کد درس: ۱۴

نام درس: ملاحظات اخلاقی در رابطه پزشک با بیماران و همکاران

پیش نیاز: اخلاق پزشکی عمومی (کد ۰۶)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

دانشجو را در شناخت جنبه‌های انسانی و اخلاقی ارتباطات پزشک و بیمار و همکاران حرفه پزشکی توانمند سازد. ایجاد مهارت و ارائه دانش کافی جهت تجزیه و تحلیل اخلاقی و اظهار نظر در خصوص چالش‌های مرتبط با موضوعات فوق

شرح درس و رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری):

- حقوق بیمار و وظایف پزشک
- وظایف بیمار و حقوق پزشک
- تعهد حرفه‌ای
- ارتباط پزشک و بیمار
- ماهیت ارتباط پزشک و بیمار
- اهمیت اخلاقی و بالینی ارتباط خوب و مؤثر با بیمار
- رابطه مالی پزشک و بیمار
- حفظ حریم خصوصی بیمار
- رضایت آگاهانه
- حق امتناع از درمان
- حقیقت‌گویی
- تعیین ظرفیت و تصمیم‌گیری جایگزین
- رازداری
- رابطه پزشک با اعضای کادر سلامت
- ملاحظات اخلاقی در خطای پزشکی و ملاحظات اخلاقی در عوارض اقدام پزشکی
- تعارض منافع پزشک
- منشورهای اخلاقی ملی و بین‌المللی حقوق بیمار





منابع :

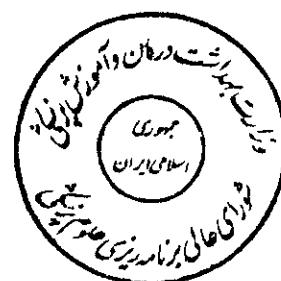
1. Veronica English, Gillian Romano – Critchley, Medical Ethics To day , second edition, the latest edition, B.M.J Publisher
2. J.k. Mason, G.T. Laurie, Law and Medical Ethics, the latest edition, Oxford
3. Sugorman J., Ethics in primary care, the latest edition. Mc Graw Hill

شیوه ارزیابی دانشجویان:

مشارکت کلاسی (۲۵٪)

امتحانات پایانی (۵۰٪)

ارائه مقاله مروری در مورد یکی از موضوعاتی که توسط اساتید درس ارائه می شود. (۲۵٪)



کد درس: ۱۵

نام درس: اخلاق در مراقبت‌های آغاز و پایان حیات

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

به دست آوردن اطلاعات عمیق و توانایی استدلال و تصمیم‌گیری بر اساس مبانی اخلاقی و نیز پژوهش در رابطه با مسائل اخلاقی مرتبط با مراقبت‌های آغاز و پایان حیات

شرح درس و رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری):

- مسائل و ملاحظات اخلاقی در ارتباط با:
- فن‌آوری‌های کمک باروری و رحم جایگزین
- سلول‌های بنیادین و شبیه سازی
- روش‌های پیشگیری از بارداری
- سقط جنین و مراقبت از زنان باردار
- مراقبت از نوزادان نارس و ناتوان
- مرگ مغزی و پیوند اعضا
- اتانازی
- خودکشی و خودکشی با کمک پزشک
- advanced directive
- مراقبت‌های نگهدارنده و تسکینی
- درمان بیهوده
- ملاحظات اخلاقی بعد از مرگ



منابع :

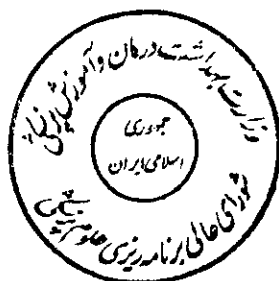
1. Jeff McMahan, The Ethics of Killing, Oxford University Press, the latest edition.
2. Gail Tulloch, Euthanasia - Choice and Death, Edinburg Univesrity Press, the latest edition.
3. A companion to Bioethics the latest edition
4. The Prenatal Person: Ethics from Conception to Birth N M Ford. Blackwell, the latest edition,

شیوه ارزشیابی دانشجو:

پروژه‌ی پژوهشی ۲۵٪

امتحان شفاهی: استدلال اخلاقی در بررسی موارد (Case study) ۲۵٪

امتحان کتبی ۵۰٪



نام درس: پایان نامه

کد درس: ۱۶

پیش نیاز -

تعداد واحد: ۲۰

نوع واحد: -

هدف کلی درس:

طراحی و اجرای یک پروژه تحقیقاتی مرتبط با اخلاق پزشکی

شرح درس:

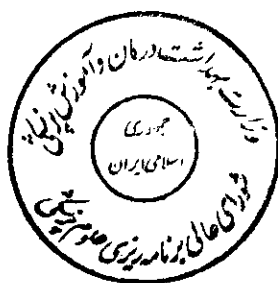
دانشجویان باید مطابق آئین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی به تحقیق در موضوع اخلاق پزشکی بپردازند.

منابع:

با نظر استاد راهنما

شیوه ارزشیابی دانشجو:

مطابق با آئین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی.



نام درس: فلسفه اخلاق پزشکی

کد درس: ۱۷

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با بحث‌های تحلیلی فلسفی درباره اخلاق پزشکی و تقویت قدرت تفکر انتقادی وی و نیز مهارت‌های حل مسائل و تعارض‌های اخلاقی در قلمرو اخلاق پزشکی

شرح درس و رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری):

۱. شأن و جایگاه اخلاقی حرفه پزشکی

۲. ماهیت جملات اخلاقی پزشکی

۱-۲) نظریه‌های غیرشناختی

۲-۲) نظریه‌های رئالیستی

۳. امکان معرفت اخلاقی (پزشکی) و چگونگی حصول آن

۴. نقش اصول در اخلاق پزشکی

۵. اطلاق و نسبیت در ارزش داورهای اخلاقی (پزشکی)

۶. بی‌طرفی در اخلاق پزشکی

۷. ربط و نسبت اخلاق پزشکی (به مثابه اخلاق کاربردی) با نظریه‌های اخلاقی

۸. رابطه اخلاق پزشکی با فقه و حقوق

منابع:

1. A companion to Bioethics ed. Helga kuhse.
2. Encyclopedia of Bioethics, ed. W.T. Reich, the latest edition, Blackwell, printic Hall international
3. Encyclopedia of Ethics, ed. Becker, the latest edition, Blackwell.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

آزمون پایانی (۷۰٪)

مشارکت کلاسی (۳۰٪)



کد درس: ۱۸

نام درس: اخلاق پزشکی تطبیقی در اسلام، ادیان و رویکرد سکولار

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

هدف از این درس آشنایی با نحوه مواجهه ادیان توحیدی و سایر مکاتب عمده جهان با موضوعات اخلاق پزشکی است. بررسی تطبیقی موضوعات پزشکی در ادیان مختلف علاوه بر آنکه تفاوت رویکرد دینی در حالت کلی با رویکرد سکولار را نشان می‌دهد، ظرفیت‌های متفاوت ادیان مورد بحث را در حل معضلات اخلاقی پیش آمده در حوزه پزشکی نمایان می‌سازد.

شرح درس و رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری):

- تاریخچه پیوند متقابل دین و اخلاق پزشکی
- جایگاه دین در شکل‌گیری ارزش‌های اخلاقی
- اخلاق پزشکی از دیدگاه اسلامی:
- دیدگاه شیعی
- دیدگاه اهل سنت
- اخلاق پزشکی از دیدگاه مسیحی
- اخلاق پزشکی از دیدگاه یهودی
- اخلاق پزشکی از دیدگاه زرتشتی
- اخلاق پزشکی از دیدگاه ادیان و مکاتب شرق دور
- دیدگاه بودایی
- دیدگاه کنفوسیوس
- دیدگاه هندوئیسم
- اصول اخلاق پزشکی از دیدگاه سکولار



منابع:

1. Guinn. David E. Hand book of Bioethics and Religion. Oxford University Press. the latest edition
2. Beauchamp Tom L, Childress James F. principles of Biomedical Ethics. Oxford University Press. the latest edition
3. The Blackwell Guide to Medical Ethics 3. Edited by: Rosamond Rhodes, Leslie Francis and Anita Silvers, USA Pub Date the latest edition

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

امتحان کتبی



پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنائی با سابقه توجه به اهمیت اخلاق پزشکی در خدمات پزشکی در دوره تمدن اسلامی و بازشناسی نکات مورد توجه و منابع مکتوب موجود قابل دسترسی و بررسی اثرات آموزش‌های اسلامی بر آموزش و رفتار پزشکی و نیز بازیابی عمق و اصالت فرهنگ ایرانی - اسلامی و نقش آن در پیشرفت‌های علمی فلسفی دنیای غرب

شرح درس و رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری):

رسالت تنظیم مکارم اخلاق و تاثیر آن بر پیروان مکتب اسلام از جمله در زمینه پزشکی و ویژگی‌های لازم و پسندیده برای صاحبان حرف پزشکی از دیدگاه معارف اسلامی

موازنه و مقارنه علم الادیان و علم الابدان

نظری کوتاه به برخی قواعد فقهی تاثیرگذار بر رفتار پزشکی (قاعده ضمان پزشکی، قاعده نفی عسر و حرج و اضطرار، قاعده لا ضرر، قاعده اولویت دفع مفسده بر جلب منفعت، ...)

احکام سلطانی و منصب حسبت در اسلام

نمونه‌هایی از ضوابط ارزیابی رفتار پزشکی در منابع احتساب

معرفی چند کتاب از منابع حسبت و اشاره به برخی تأکيدات آنها در ارزیابی رفتار پزشکی:

کتاب معالم القربه فی اداب الحسبه - ابن اخوه قرشی

کتاب نهایه الرتبه فی طلب الحسبه - عبدالله بن نصر سبزواری

کتاب نصاب الاحتساب - عمر بن محمد بن عوض شامی

کتاب نصاب الاحتساب - یوسف ضیاءالدین

کتاب فی اداب الحسبه ابو عبدالله محمد سقطی

رساله احتساب - ابن عبدون

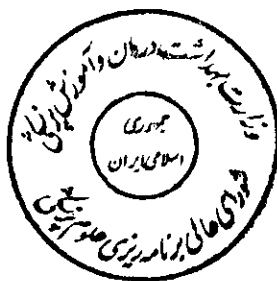
کتاب الاشاره - عبدالفضل جعفر بن علی دمشقی

کتاب المختار - جبیری

معرفی نمونه‌هایی از تالیفات مستقل یا ضمیمه منابع اصلی: پزشکی با محتوای مباحث اخلاق پزشکی و نیز کتب اخلاقی که در مدارس پزشکی تدریس می‌شده است:

الطب الروحانی - محمد بن زکریای رازی

مهنة الطیب - محمد بن زکریای رازی و آثار دیگر رازی در این زمینه مانند سرالطب، خواص التلامیذ





مقاله دوم از کتاب اول کامل الصناعه الطيبه على بن عباس مجوسى اهوازى - (پندنامه اهوازى ترجمه مرحوم دكتر محمود نجم آبادى)

كليله و دمنه - ابوالمعالي نصرالله منشى

چهار مقاله نظامى عروضى سمرقندى

مفتاح الطب - ابن هندو

بيان الاداب - حكيم محمد مومن تنكابنى

خلاصه الحكمة - محمد حسين بن محمد هادى عقيلى علوى خراسانى شيرازى

اخلاق محسنى

اخلاق منصورى

اخلاق ناصرى

مقدمه تعدادى از كتب طبى عربى و فارسى دوران تمدن اسلامى با مضمون اخلاق پزشكى

مطرح الانظار جلد ۱ - فيلسوف الدوله تبريزى - كلمات قصار اخلاقى از پزشكان مختلف

انكباء الاطباء - محمدرضا حكيمى - كلمات قصار اخلاقى پزشكان

اخلاق پزشكى در برخى مجموعه هاى رواى :

الفصول المهمه - شيخ حر عاملى

مكارم الاخلاق - طبرسى

نمونه هاى از كتب با عنوان طب الشرعى

منابع :

۱. الطب الروحانى، محمدبن زكرياى رازى

۲. كامل الصناعه الطيبه، على بن عباس مجوسى اهوازى، آخرين انتشار

۳. خلاصه الحكمة، محمد حسين عقيلى علوى خراسانى، آخرين انتشار

۴. تاريخ اخلاق پزشكى، دكتر ابوتراب نفيسى، آخرين انتشار

۵. تاريخ پزشكى ايران، دكتر محمود نجم آبادى، آخرين انتشار

۶. Encyclopedia of Islamic Medicine، تأليف دكتر حسن كمال، آخرين انتشار

۷. Medical Ethics in Unani Medicine، تأليف پرفسور حكيم محمد سعيد، آخرين انتشار

۸. مطرح الانظار، فيلسوف الدوله تبريزى، آخرين انتشار

۹. الاداب الطيبه فى الاسلام، علامه مرتضى جعفر العاملى، آخرين انتشار

شيوه ارزشيابى دانشجو:

- ارائه كار تحقيقى روى كتب طب در دوره هاى مختلف تمدن اسلامى در زمينه نكات مرتبط به اخلاق پزشكى

- ارائه كنفرانس در موضوعات مرتبط با اخلاق در تاريخ پزشكى ايران

- آزمون كتبى - تشریحى و چند گزينه اى



کد درس: ۲۰

نام درس: جامعه‌شناسی پزشکی

پیش‌نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

لزوم آشنایی فارغ‌التحصیلان این رشته با مفاهیم کلی جامعه‌شناسی خصوصاً با رویکرد نظام سلامت و مفاهیمی چون سلامت اجتماعی، عدالت اجتماعی و ... به منظور ایجاد جامعیت بیشتر تر نگرش‌های تحلیلی دانشجویان

شرح درس و رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری):

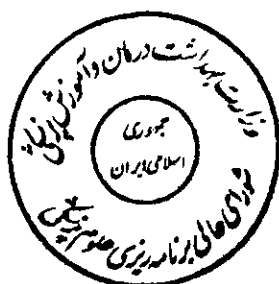
- آشنایی اجمالی با علم جامعه‌شناسی و جامعه‌شناسی پزشکی
- تحلیل سلامتی، بیماری، ناخوشی
- نقص، ناتوانی و معلولیت
- سلامت اجتماعی و مؤلفه‌های اجتماعی سلامت
- نابرابری‌های بهداشتی: مفاهیم و تئوری‌ها
- سرمایه اجتماعی و سلامت
- مراقبت در اجتماع، خوددرمانی، نهادها و سازمان‌های سلامت
- مدرنیته و بررسی خطاهای پزشکی

منابع:

مطالب و مقالات ارائه شده در کلاس

شیوه ارزشیابی:

آزمون کتبی میان ترم و پایان ترم



کد درس: ۲۱

نام درس: روش تحقیقات کیفی

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲ (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

دانشجویان باید قادر باشند فلسفه و اهمیت مطالعات کیفی را بیان کنند.

تفاوت‌های مطالعات کیفی و کمی را در نحوه طراحی، اجرا، نحوه تحلیل و گزارش بیان کنند.

رویکردهای مختلف مطالعات کیفی را شناخته و چگونگی به‌کارگیری آن‌ها را بیان کنند.

روش‌های مختلف جمع‌آوری داده در مطالعات کیفی را بیان کنند.

یک مطالعه‌ی کیفی را طراحی کنند.

شرح درس و رئوس مطالب (۱۷ ساعت نظری - ۳۴ ساعت عملی):

تاریخچه مطالعات کیفی

مقایسه مطالعات کیفی و کمی

مطالعات کیفی در نظام سلامت

رویکردهای مختلف برای مطالعات کیفی

روش‌های مختلف جمع‌آوری داده در مطالعات کیفی

طراحی و اجرای یک پژوهش کیفی به‌صورت گروهی

منابع:

روش‌شناسی پژوهش‌های کاربردی در علوم پزشکی - گروه مؤلفین، دانشگاه علوم پزشکی تهران، آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی:

شرکت فعال در کارگاه‌های گروهی

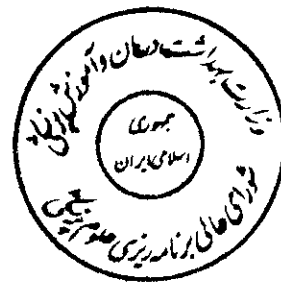
ارائه‌ی پروپوزال پژوهش کیفی انفرادی

دانشجویان در پایان دوره با تکمیل فرم ارزشیابی مناسب و شرکت در یک جلسه FGD درس را ارزشیابی خواهند کرد.



## فصل چهارم

# ارزشیابی برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته اخلاق پزشکی



## ارزشیابی

هدف از ارزشیابی برنامه:

چگونگی دستیابی به اهداف کلی برنامه

تعیین و تشخیص نقاط قوت و ضعف برنامه‌های درسی

اصلاح برنامه

### نحوه انجام ارزشیابی برنامه:

ارزشیابی به صورت ارزشیابی تکوینی (Formative Evaluation) و ارزشیابی تراکمی (Summative Evaluation) خواهد بود. واحد مسؤول انجام ارزشیابی کمیته‌های ارزشیابی دانشکده و با نظارت کمیته مرکزی ارزشیابی دانشگاه تعیین می‌گردد.

### مراحل اجرای ارزشیابی برنامه:

تعیین هدف

تهیه ابزار ارزشیابی (تعیین نمونه و محیط پژوهشی، تدوین سؤالات، پرسشنامه‌ها و ...)

اجرای ارزشیابی

تحلیل نتایج به دست آمده

تصمیم‌گیری

ارائه پیشنهادات

### تواتر انجام ارزشیابی:

تواتر انجام ارزشیابی هر شش سال یک بار (حداقل دو دوره آموزشی) و همچنین در هر نیمسال تحصیلی خواهد بود.



### شاخص‌های پیشنهادی برای ارزشیابی برنامه:

میزان اشتغال دانش‌آموختگان

میزان موفقیت در امتحانات کشور

میزان رضایت دانشجویان و دانش‌آموختگان از برنامه درسی

### معیار موفقیت برنامه در هر شاخص:

الف) بیش از ۸۰٪ مطلوب

ب) بین ۷۰-۸۰٪ نسبتاً مطلوب

ج) کمتر از ۷۰٪ نامطلوب